

Wolfgangus Waldungus

‘Oedipus’

Tragoedia
(1596)

Jan-Wilhelm Beck

Institut für Klassische Philologie
Lehrstuhl Lateinische Philologie
Universität Regensburg
Universitätsstraße 31
93040 Regensburg

Dezember 2006

Personae

Oedipus	Nuncius
Cives lugentes	Polynices
Creon	Eteocles
Tiresias <cum puero>	Nuncius
Iocasta	Milites
Nuncius pastor	Ismene
Pastor	Haemon
Antigone	Eurydice

Argumentum

Dum morbus ingens atque pestilentia Thebas diuturna occupavit, en, Creon Ad Delphicam aedem missus est, ut disceret, Quonam modo cessare pestilentia Posset. ibi vocem audivit a Deo editam,	5
Necem esse regis vindicandam Laii. Hinc ubi rescisset Oedipus sese miser, Quis esset, oculos manibus effodit suis. Vbi Polynices, Oedipi alter filius, In singulari occisus est certamine	10
Materque crudo ense periit, saevissimus Mox inde rex Creon volucris et feris Abiici insepultum mandat illum, patriae Quod intulisset impium bellum suae. Quin civibusque edicit omnibus palam,	15
Ne quis sepeliat; quique fecisset secus, Supplicium ei proponit ultimum. hunc tamen Sepelire tentat altera Antigone soror. Deprensa praesens igitur a custodibus Adducitur Creonti. is ira fervidus	20
Condemnat et vacuo sepulchro condidit. Quod ubi Creontis gnatus Haemon audiit, Desponsa cui fuerat, amore percitus Nobilis et indignatione pectoris, Semet iugulat ipsum ad sepulchrum virginis;	25
Haec insuper Creontis uxor perferens Aegerrime Eurydice manus infert sibi.	

Actus primus Scena prima

Oedipus

- Oed. Iam iam aliquid in nos fata moliri parant;
Nam quid rear, quod ista Cadmeae lues,
Infesta genti, strage iam late edita
Mihi parcit uni? cui reservamur malo
Inter ruinas urbis et semper novis 5
Deflenda lachrymis funera ac populi struem?
Pars nulla regni immunis exitio vacat,
Sed omnis aetas pariter et sexus ruit,
Iuvenesque senibus iungit et gnatis patres
Funesta pestis; una fax thalamos cremat, 10
Fletuque acerba funera et questu carent:
Quin ista tanti pertinax clades mali
Siccavit oculos; quodque in extremis solet,
Periere lachrymae. portat hunc aeger parens
Supremum ad ignem, mater hunc amens gerit 15
Properatque, ut alium regerat in eundem locum.
Quin luctu in ipso luctus exoritur novus,
Suaeque circa funus exequiae cadunt;
Tum propria flammis corpora alienis cremant.
Affusus aris supplices tendo manus, 20
Matura poscens fata, praecurram ut prior
Patriam ruentem neve post omnes cadam
Fiamque regni funus extremum mei.
O saeva nimium numina, o fatum grave!

Scena secunda

Oedipus, [Creon,] <Cives>

- Oed. Sed filii, Cadmi vetusti principis 25
Proles nova, quid hoc mi sedetis in loco,
Ramos ferentes supplices? at civitas
Est plena thymiamatum atque cantuum

Pariterque gemituum. quae ego haud dignum ratus
 Annunciante quopiam cognoscere, 30
 Huc ipse veni, ille omnium sermonibus
 Celebratus Oedipus, sciam ut, quapropter huc
 Sederitis. an alicuius ob metum mali,
 Iniuriam an passi? volo etenim in omnibus
 Vobis opem ferre. essem enim durus nimis, 35
 Ad misericordiam moverer si minus
 Hac sessione supplici.

Civ. at o Oedipu,
 En, pestilentia irruens pessima
 Affligit urbem, tecta qua Cadmi omnia
 Vacuantur, et gemitibus atque luctibus 40
 Ditescit ater Pluto. non te nunc quidem
 Dis comparantes, ego, pueri et istae tuas
 Consedimus ad aras, sed eximium virum
 Te iudicantes vitae in huius cladibus
 Ferendum ad auxilium adque placandos Deos, 45
 Qui olim profectus urbem ad hanc nos solveris
 Durae a tributo Sphyngris illo, quod prius
 Dabamus; atque hoc monitus a nobis nihil
 Doctusve, verum ope atque consilio Dei.
 Hinc diceris et existimaris omnibus 50
 Nobis eo erexisse vitam tempore.
 Nunc igitur, o Oedipodis optimum caput,
 Omnes rogamus te, cadentes ad tua
 Genua, aliquam nobis ut invenias opem,
 Alicuius audito vel oraclo Dei 55
 Vel ab homine edoctus aliquo. expertis enim
 Consilia maxime vides succedere
 Et efficaces consequi eventus fere.
 Ito igitur, o mortalium optime, erige
 Urbem. ito sollicitusque sis et prospice: 60
 En, terra servatorem ut haec te nominat!
 Propter priorem nempe promptitudinem
 Ita principatus neutiquam posthac tui
 Meminisse poterimus, prius rectum in statum
 Abs te locati, si cadamus denique. 65
 Sed consilio, age, cautiore urbem erige.
 Dextro et priorem namque fortunam alite
 Nobis dedisti: esto igitur et in praesentia
 Similis tui. nam terra in hac sic rex eris
 In posterum, sicut modo es: plenam viris 70
 Eam regere longe est quam inanem pulcrius;
 Et turris etenim et navis est inutilis,
 Si nemo prorsus intus inhabitet virum.

(Actus I)	Wolfgangus Waldungus, 'Oedipus'	5
Oed.	O filii miseri, petitem nota mi Venistis, haud ignota. novi enim optime, Omnes quod aegrotetis. aegrotantium Sed nullus est, qui aegrotet aeque, ut ipse ego. Quod vos doletis etenim, ad unum provenit Duntaxat et non ad alium ullum, sed meus Animus et urbem meque teque simul gemit. Quapropter haud me dormientem suaviter Unquam excitastis; neququam sed vos latet, Lachrymas in his fudisse me iam plurimas Viasque multas isse curis anxium. Quodque unicum considerando repperi Tandem remedium, id adhibui. nam filium Menoeccei, affinem meum, Creonta iam Ad Apollinis delubra misi Delphica, Vt sciscitetur, quid iam agam dicamve, quo Hanc civitatem liberem et me omnesque vos.	75 80 85 90
Civ.	Huc advenire iam Creontem nunciant.	
Oed.	Vtinam Creon pariter salute quapiam Redeat reperta fronteque hilari.	
Civ.	conici Quantum quidem potest, hilaris et laetus est. Neque enim alioqui ita coronatus caput Lauri veniret frondibus.	95
Oed.	sciemus hoc Statim. haud enim longius abest, audire quam Vt possit.	

Scena tertia

Oedipus, Creon, <Cives>

Oed.	o rex, dulcis affinisque mi, Fili Menoecei, a Deo quod nuncium Nobis refers?	
Cre.	bonum. gravia enim quamlibet, Si modo probe curentur, aio prospera. Audire si vis, his prope assistentibus Narrabo prompte; sive ut intro eamus hinc?	100
Oed.	Coram omnibus dic. plus enim pro his lugeo Quam pro mea ipsius anima, salva ut siet.	105

- Cre. Nobis Apollo rex aperte praecipit
Piaculum regionis huius, quodque in hac
Terra alitur, expellere neque incurabile
Ultra malum alere.
- Oed. quo piaculo rogo?
- Cre. In exilium ut agamus aut necem nece 110
Solvamus. haec urbs fluctuat enim sanguine.
- Oed. Cuius hominis de caede loquitur haec Deus?
- Cre. O rex, fuit terrae huius olim Laïus
Princeps, priusquam civitatis tu fores
Huius gubernator.
- Oed. scio. ex auditu enim 115
Habeo, licet faciem illius non viderim.
- Cre. Nunc mandat autem Apollo perspicue satis,
Vt puniamus illius caedis reos.
- Oed. Vbi gentium illi sunt? ubi occultum necis
Vestigium invenietur antiquae, rogo? 120
- Cre. Regione in hac dicebat. at quod quaeritur,
Potest et invenierier; sed effugit,
Quod negligitur.
- Oed. in aedibusne Laïus,
Rurine, dic, an terra in alia occisus est?
- Cre. Delphos profectus, ut ferebat, amplius 125
Non est domum reversus, ut abiit semel.
- <Oed.> Nec nuncius nec ullus itineris comes
Conspexit, unde rem queas exquirere?
- <Cre.> Periere cuncti, praeter unum, qui feros
Aiebat occurrisse latrones, qui eum 130
Iunctis necassent manibus, haud una manu.
- Oed. Et quid mali obstitit tyranno ita perditto,
Ne de latrone fieret inquisitio?
- Cre. Perplexa vates Sphinx adegit nos ea
Dispicere, quae ante pedes erant, et omittere 135
Incerta.
- Oed. at haec ipsa ego deinde proferam
Quaesita diligenter in lucem probe.
Apollo tuque itidem, probe pro mortuo
Curam hanc habetis. ergo iure me quoque.
Videbitis opem ferre terraeque huic simul 140
Deoque succurrere. scelus non hoc enim
Longinquorum gratia sodalium,
Sed propter ipsum me amovebo; nam, qui eum
Occidit, et me forsitan simili manu
Occidere studeret. igitur, dum illum iuvo, 145
Prosum mihi ipsi. vos quidem celerrime
Hinc surgite, pueri, atque supplices simul

Auferte ramos; alius autem quispiam huc
 Cadmi popellum congreget. namque omnia
 Facturus ego sum. vel etenim Deo duce
 Erimus beati vel cademus funditus. 150

Scena quarta

Chorus Civium

Civ. At Apollo, qui remisit haec oracula,
 Servator adsit pariter et morbum auferat;
 Pestis malique vindices
 Nunc subvenite: siquidem 155
 Vnquam priora etiam mala
 Urbem nimis prementia,
 Nempe peregrinum incendium
 Pepulistis, et nunc, o Dei,
 Venite; nam mala perfero 160
 Innumera: totus aeger est
 Exercitus, nec suppetit
 Vis mentis atque consilii,
 Quonam mederi quis queat;
 Nam turba non miserabilis 165
 Prostrata funesto iacet
 In campo, eamque luctibus
 Haud curat ullus prosequi.
 Super haec et ipsae coniuges
 Canaeque matres ipsa apud 170
 Altaria alibi aliae gemunt
 Et supplicant ob tristia
 Mala, resonatque clarius
 Paeon simulque lugubris
 Clamor. proinde, o aurea 175
 Laetoque vultu praedita
 Filia Iovis, submitte opem.

Scena quinta

Oedipus, Cives

Oed. Tu sedulo sane rogas, sed quae rogas,
 Facile obtinebis et malorum quodpiam
 Levamen, audire accipereque si velis 180
 Mea dicta, quae peregrinus equidem proloquar.
 Denuncio: quicumque vestrum novit, a
 Quonam homine Laïus ille gnatus Labdaci
 Occisus est, hunc iubeo, significet mihi
 Omnia. necisque etiam autor si quis ipse est 185
 Contraque se crimen veretur dicere,
 Ne metuat, aio. nil enim patietur is
 Aliud acerbi, quam incolumis ut exat
 E terra. at alium si quis autorem necis
 Scit externum, ne sileat. ipse enim lucrum 190
 Dabo, atque magnam inibit ille gratiam.
 Sin rursus autem tacuerit is, et quispiam,
 Metuens amico vel sibi ipsi, isthaec mea
 Dicta repulerit, audite, quid sim postea
 Facturus. hominem hunc, quisquis huius incola 195
 Terrae est, thronum cuius ego et imperium gero,
 Edico, ne quis recipiat domo neque
 Verbo alloquatur nec precationibus
 Deum cum eo nec victimis communicet;
 Malluvio in uno nec cum eo abluat manus. 200
 Eum sed omnes arceant ab aedibus,
 Vt qui piaculum siet nobis, uti
 Oraculum modo Pythicum ostendit mihi.
 Ast impiae, malum virum, qui caedis est
 Illius autor, execror, sive ille sit 205
 Vnus aliquis latuitque sive pluribus
 Comitatus est: ut male malus vitam exigat
 Communium expers iurium. quin et meae
 Domui imprecor, eam si incolit me conscio,
 Patiatur ut, quae sum imprecatus his modo. 210
 Et haec eis, qui, quae loquor, non fecerint,
 A Dis precor, ne terra messem illis ferat
 Vllam, mulieres neve gignant liberos,
 Sed morte praesenti vel hac pereant quoque
 Peiore. vobis porro Cadmaeis precor 215
 Aliis, quibuscunque haec placent, ut vos iuuet

Iustitia et omnes semper adsint coelites
Vobis propitii.

- Civ. ut execratione me
Rex obligasti, sic tibi respondeo:
Nec enim peremi ipse nec eum, qui caedis est 220
Auctor, quo indicare. verum ab Apolline,
Qui tale nobis misit huc oraculum,
Haec quaestio debebat explicarier
Dicique, quis fecisset hoc homicidium.
- Oed. Recte quidem dixti; Deos sed cogere, 225
Si non velint ipsi, haud hominum aliquis potest.
- Civ. Aruspicem sed nosse Tiresiam scio
Maxime eadem; ex quo si quis haec requireret,
Certissime inveniret.
- Oed. atque neque hoc quidem
Curare neglexi. siquidem ad illum duos 230
Creonte suggerente misi nuncios
Mirorque, cur non adsit olim.
- Civ. caetera
Dicta siquidem sunt frigida ac inania.
- Oed. Quaenam illa? nam considero dicta omnia.
- Civ. Ab iter agentibus quibusdam dictus est 235
Occisus.
- Oed. audivi et ego; sed qui viderit,
Eum videt nemo.
- Civ. at timoris si quid is
Modo habet, ubi imprecationes has tuas
Audierit, haud morabitur se sistere.
- Oed. Qui facinus atrox haud timet committere, 240
Nullum ille propter verba concipit metum.
- Civ. At si negarit, est, qui eum redarguat:
Hi namque vatem huc Dis parem adducunt modo,
Cui vera soli nota sunt mortalium.

Scena sexta

Oedipus, Tiresias <cum puero>, <Cives>

- Oed. O cuncta qui consideras, Apollinis 245
Non ipse quamvis nuncios audiveris,
Remisit hoc oraculum rogantibus:
Solutionem unam esse pestilentiae,

	Si Laii regis peremptores bene Quaeramus ac necemus aut e patria In exilium agamus. proinde ne velis Celare nos, si quid per augurium tenes Aliamve divinationis habes viam. Et temet ipsum et civitatem libera, Me libera quoque, libera nos mortui Omni a piaculo. in te enim spes omnis est Nostra. hominibus prodesse enim, quantum queas Habeasque, labor est omnium pulcherrimus.	250
Tires.	Heu heu. sapere quam molestum est, nil ubi Sapiens capit commodi. etenim ego haec sciens bene Perii; venire quippe non huc debui. Sine me domum ire. facillime enim tu tuum Et ego meum feram malum, si me audias.	260
Oed.	Tu perdere urbem nosque prodesse cogitas.	
Tires.	Vltro mala venient, tametsi ego tegam Silentio.	265
Oed.	proinde, quae ventura sunt, Ea te quoque mihi oportet dicere.	
Tires.	Praeconio, quod publicasti, dico te Ipsum tenerier. atque praesenti die Neque his neque mihi fas erit tecum loqui, Vt cum urbis huius impio piaculo.	270
Oed.	Quid? rursus eloquere?	
Tires.	peremptorem aio te Illius esse viri, invenire quem cupis.	
Oed.	At non loquere impune bis convicia.	
Tires.	Dicam igitur et alia, magis irascare uti.	275
Oed.	Quantum quidem vis, dixeris, sed inaniter.	
Tires.	Te nescientem dico cum charissimis Turpissimam fovere consuetudinem Et non videre, ubi sis malorum.	
Oed.	an tu putas Impune dicturum ista semper?	
Tires.	si quidem Superest aliquid in veritate virium.	280
Oed.	Superest quidem, sed non tibi. nam veritas Est nulla apud te, quoniam et ipsis auribus Et mente caecus es oculisque.	
Tires.	tu miser.	
Oed.	An est Creontis an tua haec inventio?	285
Tires.	Nil tibi Creon nocet, sed ipse tu tibi. Porro tibi dico, quoniam me opprobrio Caecum vocasti: tuque cernis, non tamen Vides, quibus verseris in malis neque	

	Vbi neque cum quibus habites. an ex quibus Oriundus sis, nosti? fugit te scilicet Hostem esse te tuorum, apud vel inferos Qui sunt vel in terra; petensque utrinque te Horrenda patris et matris execratio, Ex urbe tandem hac exigit, nunc te quidem Recte videntem, sed tenebris obrutum Deinde. quis clamore portus non tuo, Quis non Cithaeron tum sonabit, quum scies, Quas nuptias improsperas contraxeris?	290 295
Oed.	Non tu hinc is in malum crucem? an non ocyus?	300
Tires.	Abeo proinde; tuque me reduc, puer. Casibus et eventis tuis sed factus ex Vidente caecus, pauper ac ex divite, Terras obambulabis exteras, pedes Sumpto viamque scipione dirigens. Palam fiet nam, liberorum quod sies Fratres tuorum et genitor, et matris tuae Quod filius nec non maritus; quin patris Pariter adulter et peremptor impius. Ingredere et haec exquire; sique prenderis Mendacium dixisse me, tum omnino nil Me sapere divinandi in arte dicito.	305 310

Actus secundus Scena prima

Creon, Cives

- Cre. Cives, ubi audivi, quod atroci palam
Sermone culpet me tyrannus Oedipus,
Adsum ferens aegerrime. nam si malis 315
In hisce se verbove vel facto putat
A me esse laesum, non ego cupio amplius
Hac cum mala fama agere vitam. non enim
Hic sermo contumeliam tantummodo
Vnam mihi, sed plurimas fert, siquidem 320
Malus vocabor civitati, ergaque te
Ergaque amicos civis.
- Civ. hoc quidem probrum
Dictum est, sed expressum mage ira forsitan
Quam mentis ex sententia.
- Cre. an dictum est ab hoc,
Persuasione augur quod adductus mea 325
Falsa loqueretur?
- Civ. haec quidem sic dicta sunt.

Scena secunda

Oedipus, Creon

- Oed. Heus tu, quid huc venisti? an hoc audaciae
In fronte habes, venias uti ad aedes meas,
Cum sis viri peremptor huius propalam
Praedoque perspicuus meae tyrannidis? 330
- Cre. Nostine, quid agas? hisce pro dictis tuis
Aequalia audi; quumque rem cognoveris,
Tum iudica.
- Oed. ad dicendum es acer tu quidem,
Ast dicta ad audienda ego impotens tua.
Nam repperi inimicum gravemque te mihi: 335

- Tu nonne persuasisti, ut aliquem nuncium
Ad vatem honestum scilicet transmitterem?
- Cre. Eiusdem adhuc nunc ipse sum sententiae.
Proficiscitor Delphos et exquire, an tibi
Oraculum recte renunciaverim. 340
Sed consili cum vate si quid prenderis
Communicasse me, perimito haud unius
Me calculo tum, sed gemino, meo ac tuo;
Sententia nec separatim incerta adhuc
Me crimineris. non enim aequum est, ut, mali 345
Qui sunt, boni temere putentur aut boni
Mali. bonum quippe eiicere amicum, puto
Idem esse, vitam ac si quis eiiciat suam,
Quam maxime diligit. at haec cum tempore
Tuto valebis nosse. nam iustum virum 350
Duntaxat ostendit probatque tempus, at
Malum vel una noveris tantum die.
Quid facere vis igitur? an hinc me pellere?
- Oed. Minime. morire, non solum volo vertere.
- Cre. Quid, si nihil recte scias?
- Oed. nihilominus 355
Est imperandum.
- Cre. non profecto regis est,
Vt imperet male.
- Oed. civitas, o civitas.
- Cre. Ad me quoque, scias, civitas haec pertinet,
Solum nec ad te.

Scena tertia

Iocasta, Creon, Oedipus

- Iocast. desinite, reges, modo; 360
Diris quid, o miseri, tumultum hunc verbulis
Temere excitastis nunc? nec erubescitis
Hunc in modum terra laborante insuper
Privata quoque movere mala? non tu is domum?
Tu quoque, Creon, conferto in aedes te tuas.
Noliteque ex nihili dolore maximum 365
Producere.
- Cre. soror, Oedipus coniunx tuus
Acerba mihi facere parat damnatque me

Ad alterutrum, ut aut eiiciat ex patria
Aut perimat arreptum.

- Oed. fateor, o uxor, haec;
Nam molientem eum facere mihi male 370
Deprendi, et artibus id malis.
- Cre. non nunc fruam
Vita, sed execratus inteream, si ea
Feci tibi, fecisse quae nunc obiicis.
- Oed. Me nempe caesorem esse dicit Laii;
Vatem subornavit maleficum scilicet, 375
Quia libero ore loquitur, in quantum potest.
- Iocast. Omitte vero temet excruciarier
Propter ea, quae dicis, mihique obtempera.
Ac disce mortalem tibi esse neminem,
Qui praeterita queat et futura dicere. 380
- Oed. Vbi ille locus est, id ubi contigit mali?
- Iocast. Phocis vocatur terra. scissa autem via
A Daulia Delphisque in unum illic coit.
- Oed. Quod tempus elapsum est, ea ex quo facta sunt?
- Iocast. Prius propemodum haec civitati dicta sunt,
Quam principatum tu urbis huius adeptus es. 385
- Oed. Coniunx, mihi ut dicas, peto, qua Laius
Facie fuerit, aetatis et quonam in statu.
- Iocast. Magnus, caput canicie habens prima obsitum,
Nec adeo forma discrepabat a tua. 390
- Oed. Hei mihi miserrimo! ut videtur, me modo
Atrocibus feci execrationibus
Obnoxium insciens.
- Iocast. quid inquis, obsecro?
- Oed. Ibatne cum paucis an habuit plurimos
Satellites, ut principes solent viri? 395
- Iocast. Omnes fuerunt quinque, et inter eos erat
Praeco, vehebatque una rheda Laium.
- Oed. Heu heu, modo haec perspicua sunt. sed quis fuit,
Qui facta vobis illa, coniunx, edidit?
- Iocast. Quidam famulus, incolumis inde evaserat
Qui solus. 400
- Oed. an nunc ille praesto adest domi?
Quinam reverteretur ad nos ocyus?
Emitte, qui illum accersat, et ne omiseris.
- Iocast. Mittam ocyus, sed eamus intro. nil enim
Faciam, nisi quod intelligam gratum tibi. 405

Actus tertius Scena prima

Nuncius, Cives, <Iocasta>

- Nun. Num discere a vobis licebit, hospites,
Vbinam sit Oedipi tyranni regia?
Quin magis, ubi ipse sit tyrannus, dicite,
Si scitis.
- Civ. haec est illius quidem domus,
O hospes, ipseque intus est; at foemina haec, 410
Quam cernis, eius liberorum mater est.
- Iocast. Quid dicis, hospes? ipse rem mihi indica.
- Nun. Adsum e Corintho. porro sermo, quem fero,
Fortasse iucundus tibi erit - et quid ni enim? -
Et forsitan etiam tristis.
- Iocast. et quid est rei? 415
An Polybus obiit?
- Nun. vera si non eloquor,
Mori volo.
- Iocast. quid, famula, cessas dicere haec
Domino celeriter? o Deorum oracula,
Vbi estis? hunc olim Oedipus metuens virum
Ne forte perimeret, reliquit patriam; 420
Nunc ille fato clausit extremum diem
Nec est ab illo occisus.

Scena secunda

Oedipus, Iocasta, Nuncius, <Cives>

- Oed. o charissimum
Vxoris Iocastae caput, quid me foras
Huc evocasti ex aedibus?
- Iocast. virum hunc
Audi; atque cum perceperis, considera, 425
Oracula veneranda ubi maneant Dei.
- Oed. Et hic quis est tandem? et mihi quid nunciat?

- Iocast. Est ex Corintho nunciatque patrem tuum
Non vivere Polybum amplius, sed mortuum.
- Oed. Dolisne, morbine ullius commercio? 430
- Nun. Corpora vetusta causa sopit parvula.
Et procreatum corpus ingens quamlibet
Saepe cadit ex causa levi et minimo malo.
- Iocast. Beatus. an non pridem ego haec dixi tibi?
- Oed. Dixisti. at ego transversus agitabar metu. 435
- Iocast. Ne post igitur horum aliquid in animum tuum
Immiseris.
- Oed. cur non torum me oporteat
Metuere matris?
- Iocast. quidnam homo autem debeat
Metuere, cui fortuna cedit dextere?
Nullius autem certa providentia est 440
Rei. optimum est longe absque cura vivere,
Vt cumque quis possit. sed haud vereare tu
Matris torum. iam enim mortalium
Cum matre concubuerit vel per somnium.
- Oed. Recte locuta. cautione opus est tamen 445
Ob coniugem Polybi illius Meropam, o bona.
- Nun. Quid est? ea unde conicit vos in metum?
- Oed. Divinum et atrox, hospes, est oraculum,
Mea, futurum ut, matre cum concumberem
Manibusque funderem paternum sanguinem 450
Meis. ob haec Corinthus olim a me procul
Est derelicta, atque id quidem feliciter.
Oculos tamen suave est parentum cernere.
- Nun. An ista metuens vertisti solum?
- Oed. Patris peremptor esse nolens, o senex. 455
- Nun. O gnate, perspicue videris tu mihi
Nescire, quid agas.
- Oed. quomodo, o senex? doce
Me per Deos.
- Nun. ob haec redire si domum
Fugisti, genere te Polybus tangit nihil.
Namque ille non te genuit, ut nec ego quidem. 460
Te nempe dono e manibus accepit meis.
Illi hoc diuturna orbitas persuaserat.
- Oed. An emeris me an genueras, et sic ei
Dono dedisti?
- Nun. saltuosus in locis
Repperi Cithaeronis. pedum articuli tui 465
Possunt de eo praestare testimonium.
Nam summitates perforatas te pedum
Resolvi habentem.

- Oed. a matre qua, quonam patre?
Nun. Haud scio. sed hoc melius scit ille, qui mihi
Te dedit.
Oed. an accepisti ab alio me quoque 470
Nec ipse casu nactus es?
Nun. non ipse sum
Nactus, sed alius tradidit pastor mihi,
Qui ex Laii esse dictus est pastoribus.
Vos scire id indigenae potestis optime.

Scena tertia

Oedipus, Cives, Iocasta

- Oed. Vestrumne quisquam est hic prope assistentium, 475
Cui pastor ille notus est, quem dicit hic?
Age, indicate. magna enim opportunitas
Adest, ut inveniantur haec.
Civ. equidem arbitror
Neminem alium esse atque eum, qui rus colit
Quemque etiam tu videre quaerebas prius. 480
Oed. Nostine eum, coniunx, venire quem modo
Cupimus quemque iste dicit?
Iocast. quis rogo?
Quem dicis? haud quicquam extimescas; caeterum
Quae dicta sunt, meminisse frustra ne velis.
Oed. Fieri hoc nequit, quum signa talia ceperim, 485
Vt non meum genus in apertum proferam.
Iocast. Benevola si tibi ac tuis fui, obsecro
Per contubernalem Iovem, per et tuum
Cubile, quo arcte conglutinus es mihi:
Ne per Deos, si quid tibi vita est tua 490
Curae, hoc requiras. esse me afflictam sat est.
Vtinam haud scias in sempiternum, qui sies!
Civ. Sic uxor abiit, praeferoci percita
Maerore? valde metuo, ne forte illius
Aliquod silentii quoque erumpat malum. 495
Oed. In quod volet, prorumpat. ast ego genus meum,
Quamvis sit exiguum, volam cognoscere.
Fortasse eam - nam spiritus altos gerit,
Vt mulier - obscuri pudet generis mei.
Videre pastorem videor illum mihi, 500

Quem quaerimus dudum. senectus longa enim
Congruit, et huic aequalis est valde viro.

Scena quarta

Cives, Oedipus, Nuncius, Pastor

- Civ. Hic namque Laii, ut alius quispiam, fuit
Pastor fidelis.
- Oed. te, hospes, age, Corinthie,
Primum rogo, huncne dicis?
- Nun. hunc ipsum quidem, 505
Quem contueris.
- Oed. heus senex, horsum veni
Mihique dic, quae te rogaro quaeque scis.
Aliquando servus tu fuisti Laii.
- Past. Fui, atque non emptus quidem, sed verna eram,
Greges sequebar in diebus plurimum 510
Vitae meae.
- Oed. quaenam incolebas maxime
Loca?
- Past. in Cithaerone atque vicinis locis
Habitatio mea erat.
- Oed. ergo nostine hunc virum?
- Nun. Sed nescientem ego eum reducam clarius 515
In memoriam. nam bene scio meminisse eum.
Age modo, dic, puerumne tunc dederis mihi,
Quem propriam sobolem quasi educarem ego?
- Past. Quid istud est? quapropter hoc interrogas?
- Nun. Hic, o amice, ille est, puer qui tunc erat.
- Past. Non ibis hinc malam in crucem? non haec loqui 520
Cessabis?
- Oed. ah, ne corrigas istum, senex.
Nam verba correctore tua mage habent opus
Quam istius.
- Past. et quid, optime here, deliqui ego?
- Oed. Quod nempe de puero nihil plane indicas,
Quem querit hic.
- Past. quod dicit, etenim non tenet; 525
Frustra laborat.

- Oed. tu bona cum gratia,
Vt video, non dices, sed accepto malo
Dices.
- Nun. senem ne verberato, per Deos.
- Oed. Non aliquis ocyus huius in tergum manus
Ligabit?
- Past. infelix ego. quare, obsecro? 530
- Oed. Puerum dedisti huic, facta de quo mentio?
- Past. Dedi; atque in illo desperissem utinam die
Male!
- Oed. unde vero acceperas? tuusne erat
An alterius?
- Past. haud meus erat, sed ab altero
Acceperam.
- Oed. a quo civium atque e qua domo? 535
- Past. Ne quaere plura, here; obsecro te per Deos.
- Oed. Si rursus haec interrogo, peristi.
- Past. erat
Ex genere quispiam ac familia Laii.
- Oed. Num servus an propria illius proles erat?
- Past. Hei mihi. redactus sum iam eo, ut mihi tristitia
Dicenda sint. 540
- Oed. et audienda mihi. attamen
Sunt audienda.
- Past. filius sane illius
Vocatus est. porro tua uxor, quae intus est,
Quonam modo habeant ista, dixerit optime.
- Oed. An illa tradidit tibi?
- Past. o rex, tradidit. 545
- Oed. Quapropter?
- Past. ut disperderem.
- Oed. misera illane,
Quae pepererat eum?
- Past. oraculi metu mali.
- Oed. Heu heu. ita eveniunt patenter omnia.
Fert cuncta tempus longum et innumerabile,
Ignota quae sunt, rursus et nota occulit. 550
O lux, ego nunc cerno te novissimum,
Qui natus ex iis sum, ex quibus non debui,
Versorque cum illis, cum quibus non debui;
Affeci et illos morte, quos non debui.
Bene habet, peractum est; iusta persolvi patri, 555
Iuvant tenebrae. quis Deus tandem mihi
Placatus atra nube perfundit caput?
Quis scelera donat? conscium evasi diem.
Nil, parricida, dexterarum debes tuarum.

- Lux te refugit, vultus Oedipodem hic decet. 560
 Iam iussa feci, debitas poenas tuli,
 Inventa thalamis digna nox tandem meis.
- Civ. Hei o atrociam, quam patrasti? quomodo
 Ita potuisti extinguere oculos? quis Deus
 Persuasit hoc tibi?
- Oed. Apollo, amici, Apollo is est, 565
 Haec qui mala effecit, mala haec, quae me premunt.
 Ast lumina sua nemo percussit manu,
 Ipse sed ego infelix. quid enim ultra est opus
 Videre me, videre qui possim nihil,
 Quod iuuet?
- Civ. ita est, quemadmodum praedicas. 570
- Oed. Quid restat ultra, quod velim sperare vel
 Amare, amici, aut alloqui vel, quod mihi
 Volupe sit auditu? eiicite me ocysse
 Ex his locis. eiicite amicum noxium
 Me valde et exitiosum et execrabilem 575
 Supra modum hominesque inter invisissimum
 Diis. Cithaeron, o Cithaeron, cur, rogo,
 Me parvulum accepisti? et acceptum dein
 Cur non peremisti statim? nunquam palam
 Fecissem hominibus, unde prognatus forem? 580
 Nunc invenior enim et ipse malus et ex malis
 Oriundus. o vos tres viae et valles nigrae
 Sylvaeque densae et arctus in trivio locus,
 Qua manibus a meis paternum sanguinem
 Bibistis, an memores adhuc estis mei? 585
 Qualia opera apud vos patrarim? quaeque dein
 Commiserim profectus huc? o nuptiae,
 O nuptiae! genuistis olim nos, dein
 Semen remisistis idem et in lucem palam
 Fratres patresque liberosque sanguine 590
 Tulistis ex cognato, ad haec sponsas simul
 Et coniuges matresque nec non caetera,
 Inter homines quaecunque sunt turpissima.
 Sed quae facere turpe, illa nec honestum est eloqui.
 Ocysse proinde alicubi me foris 595
 Abscondite aut occidite vel etiam in mare
 Abiicite, videatis ubi me nunquam amplius.
- Civ. At commodum admodum Creon, qui, quae petis,
 Aut faciet aut de iis amplius, quid facto opus,
 Deliberabit. ille solus enim modo 600
 Custos relictus huius est vicarius
 Terrae.

Oed. hei mihi! quid ad eum loquemur? quae mihi
Iure apud eum esse fides quit, erga quem prius
In omnibus plane repertus sum malus?

Scena quinta

Oedipus, Creon

Oed. Celerrime terra eiice ex hac me, ut siem, 605
 Vbi neminem possim alloqui mortalium.
 Patet, impium quod parricidam perdere
 Oporteat.

Cre. sic illa dicta sunt quidem;
 Praesens ut haec tamen exigat necessitas,
 Quid fieri oporteat, melius est a Deo 610
 Discere.

Oed. itane ergo pro viro miserrimo
 Interrogabitis?

Cre. etenim tu nunc facis,
 Habeatur ut Deo fides quam maxima.

Oed. In montibus sed sine habitare me, meus 615
 Vbi hic Cythæron nuncupatur, quem mihi
 Mater paterque, viveret dum, proprium
 Statuere monumentum, moriar ut scilicet
 Mandato eorum, perdiderunt qui prius.
 Hoc namque novi, quod nec ullus perdere 620
 Me morbus aut aliud queat. non unquam enim
 Iam destinatus morti et orci faucibus
 A morte conservatus essem, ni ad malum
 Aliquod acerbum fata nostra me vocent.
 Miserabiles natas meas miseri patris
 Commendo regi, maximeque me manu 625
 Tangere sinito deflereque haec una mala.
 Nam si manibus attigero, me tenere eas
 Putabo ita, ut quum cernerem. quid dico? num
 Charas alicubi filias exaudio,
 Lachrymis madentes? per Deos. huc, huc meae 630
 Concedite huc; ad hasce fraternas meas
 Manus venite, quae nitentes antea
 Genitoris oculos vestri in hunc tandem modum
 Cernere procurarunt. pater, qui, o filiae,
 Vobis nec audiens neque videns, ex ea, 635

Actus quartus Scena prima

Oedipus, Antigone

- Oed. Caeci parentis regimen ac fessi unicum
Patris levamen, gnata, quam tanti est mihi
Genuisse, vel sic desere infaustum patrem.
In recta quid deflectis errantem gradum?
Permitte labi; melius inveniam viam, 665
Quam quaero, solus, quae me ab hac vita extrahat
Et hoc nefandi capitis aspectu levet
Caelum atque terras. quantulum hac egi manu?
Non video noxae conscium nostrae diem,
Sed videor. hinc iam solve inhaerentem manum 670
Et patere caecum, quo volet, ferri pedem.
- Anti. Vis nulla, genitor, a tuo nostram manum
Corpore resolvet, nemo me comitem tui
Eripiet unquam. Labdaci claram domum,
Opulenta ferro regna germani petant: 675
Pars magna patris optimo e regno mea est,
Pater ipse; non hunc auferet frater mihi.
Non si revulso Iuppiter mundo tonet
Mediumque nostros fulmen in nexus cadat,
Manum hanc remittam. prohibeas, genitor, licet, 680
Regam abnuentem, dirigam invitum gradum.
In plana tendis? vado. praerupta expetis?
Non obsto, sed praecedo. quo vis utere
Duce e duobus, omnis eligitur via.
Perire sine me non potes, mecum potes. 685
Sed flecte mentem, pectus antiquum advoca
Victasque magno pectore aerumnas doma,
Resiste; tantis in malis vinci malum est.
- Oed. Vnde in nefanda specimen egregium domo?
Vnde ista generi virgo dissimilis suo? 690
Fortuna, credis, aliquis est ex me pius?
Animosa virgo, funus extendis meum
Longasque vivi ducis exequias patris.
Aliquando terra corpus invisum tege.
Peccas honesta mente: pietatem vocas 695
Patrem insepultum trahere. qui cogit mori
Nolentem, in aequo est, quique properantem impedit;
Occidere est, vetare cupientem mori.

- Nec tamen in aequo est: alterum gravius reor.
 Malo imperari quam eripi mortem mihi. 700
 Desiste coepto, virgo. ius vitae ac necis
 Meae penes me est: regna deserui libens,
 Regnum mei retineo. quid pectus ferum
 Mollire tentas precibus? hoc animo sedet,
 Effundere hanc cum morte luctantem diu 705
 Animam et tenebras petere; nam sceleri hoc meo
 Parum alta nox est. Tartaro condi iuvat
 Et, si quid ultra Tartarum est. tandem libet,
 Quod olim oportet; morte prohiberi haud queo.
 Eripere vitam nemo non homini potest, 710
 At nemo mortem; mille ad hanc aditus patent.
- Anti. Ast hoc decebat roboris tanti virum,
 Non esse sub dolore nec victum malis
 Dare terga. non est, ut putas, virtus, pater,
 Timere vitam, sed malis ingentibus 715
 Obstare nec se vertere ac retro dare.
- Oed. Me fugio, scelerum fugio conscium omnium
 Pectus. manumque hanc fugio et hoc coelum et Deos
 Et dira fugio scelera, quae feci nocens.
 Absiste, nullas animus admittit preces. 720
- Anti. Si nulla, genitor, causa vivendi tibi est,
 Haec una abunde est, ut pater gnatos regas
 Graviter furentes. tu impii belli minas
 Avertere unus tuque vecordes potes
 Inhibere iuvenes, civibus pacem dare, 725
 Patriae quietem, foederi laeto fidem.
 Vitam tibi ipsi si negas, multis negas.
- Oed. Illis parentis ullus aut aequi est amor,
 Avidis cruoris, imperii, armorum, doli,
 Diris, scelestis - breviter ut dicam, meis? 730
 Certant in omne facinus et pensi nihil
 Ducunt, ubi illos ira praecipites agat;
 Nefasque nullum, per nefas nati, putant.
 Non patris illos tangit afflicti pudor,
 Non patria, regno pectus attonitum furit. 735
 Scio, quo ferantur, quanta moliri parent;
 Ideoque lethi quaero maturi viam
 Morique propero, dum in domo nemo est mea
 Nocentior me. i, gnata, quid genibus meis
 Fles advoluta? quid prece indomitum domas? 740
 < ... >

Scena secunda

Nuncius, Oedipus, Antigone

- Nun. regia stirpe edite,
 Thebae paventes arma fraterna invocant
 Rogantque, tectis arceas patriis faces.
 Non sunt minae, iam propius accessit malum:
 Nam regna repetens frater et pactas vices 745
 In bella cunctos Graeciae populos agit.
 Succurre, prohibe pariter et bellum et nefas.
- Oed. Ego ille sum, qui scelera committi vetem?
 Et abstinere sanguine a charo manus
 Doceam? magister iuris et amoris pii 750
 Ego sum? meorum facinorum exempla appetunt,
 Me sequuntur; laudo et agnosco libens.
 Exhortor, aliquid ut patre hoc dignum gerant.
 Agite, o propago clara, generosam indolem
 Probate factis, gloriam et laudes meas 755
 Superate et aliquid facite, propter quod patrem
 Adhuc iuuet vixisse. facietis, scio.
 Sic estis orti: scelere defungi haud levi,
 Haud usitato tanta nobilitas potest.
 Ferte arma, facibus petite penetrales Deos 760
 Frugemque flamma metite natalis soli;
 Miscete cuncta, rapite in exitium omnia,
 Deiicite passim moenia, in planum date,
 Templis Deos obruite, maculatos lares
 Conflate. ab imo tota concidat domus, 765
 Vrbs concremetur, primus a thalamis meis
 Incipiat ignis.
- Anti. mitte violentum impetum
 Doloris, ac te publica exorent mala,
 Autorque placidae liberis pacis veni.
 Perge, o parens, et concita celerem gradum, 770
 Compesce tela, fratribus ferrum excute;
 Nudum inter enses pectus infestos tene,
 Aut solve bellum, pater, aut primum excipe.
- Oed. Ibo, ibo et armis obvium opponam caput.
 Anti. Proccedit acies tarda, sed properant duces. 775

Actus quintus Scena prima

Polynices

- Poly. Me ianitorum facile claustra admittere
Moenia solent intra urbis, ast timeo,
Ne fraudibus fraterculus captum teneat.
Quare undiquaque fero oculos circum igneos, 780
Lateat ubi, ut sciam, ferox hostis meus;
Armatus hoc sed ense, fretus dextera, et
Fiduciam mihi fert nunc audacia.
Eho, quis hic? animus et strepitum timet
Levem; omnia enim sunt timoris fervida,
Quando hostium pes graditur ad plenum solum. 785
Et fido matri, simul et ut vereor, mihi
Sit fida, suasit quae, accedam ut hostes meos.

Scena secunda

Cives, Iocasta, Polynices

- Civ. Verenda, portas pande: nunc iuvat obviam
Prodire nato et dulce collum nectere;
I, redde amorem fratribus, pacem omnibus 790
Et impia arma matris oppositu impedi.
- Iocast. O nate, longos post dies vultum tuum
Iam video; tu complectere ulnis pectora
Matris, genas opprime genis albentibus,
Flavente collum matris et inumbrans coma. 795
Io nate, non speratus, ut nunc exhibes
Te, abactus exul fratris ex iniuria.
Raso canescentem hinc vides me vertice.
Namque lachrymosa est secta, funesta et coma;
Et vestibus nunc candidis depositis 800
Incedo nigrasque laceras vestes habens.
Estque tuus orbatu pater iam lumine
Domi, indolens, natis malum quod dixerit.

- Occultus hinc latitat et ad mortem ruit
Clamoribus tristemque meditatur necem. 805
- Poly. Ad patris aedes venio non stultus parum,
Mater, sed et prudens tuis cedens precibus.
Percussus ast sum maximum ob hostis metum,
Ne capiat hostem armata frater nunc manu.
Tua sed tuetur me fides sanctissima. 810
Arces acerbis fletibus video patris
Post tempus ut longum Deorumque atria et
Gymnasia, quae primum artibus pueritiae
Mentem imbuerunt inclytis! nunc pulsus hinc
Peregrino in orbe versor exul maximus. 815
Hinc ora singultu sonant, lachrymis genae
Madent, et omnis vita acerba est nunc mihi.
Quam est ira dira res amicorum et quam habet
Viam reconciliationis lubricam!
Grandaevus ast pater quid, o charissima, 820
Agit in tenebris? quid sorores optimae?
- Civ. Reconciliationis hic causa venit.
Nunc partium tuarum erit, mater, tuos
Qui facere concordem queas videre mox.
- Poly. O mater, adsum gratiam in tuam: velis 825
Quid, loquere; quid vel nunc agendum sit, mone.
- Iocast. Accede propius, claude vagina impium
Ensem et trementem iamque cupientem excuti
Hastam solo defige; maternum tuo
Coire pectus pectori clypeus vetat, 830
Hunc quoque repone. vinculo frontem exue
Tegmenque capitis triste belligeri leva
Et ora matri redde. quo vultus refers
Acieque pavida fratris observas manum?
Affusa totum corpus amplexu tegam, 835
Tuo cruori per meum fiet via.
Quid dubius haeres? an times matris fidem?
- Poly. Timeo. nihil iam iura naturae valent;
Post illa fratrum exempla, ne matri quidem
Fides habenda est.

Scena tertia

Iocasta, Polynices, Eteocles

Iocast.	redde iam capulo manum,	840
	Astringe galeam, laeva se clypeo ingerat: Dum frater est armatus, armatus mane. Tu pone ferrum, causa qui es ferri prior. Si pacis odium est, furere si bello placet, Inducias te mater exiguas rogat,	845
	Ferat ut reverso post fugam nato oscula Vel prima vel suprema; nunc pacem peto. Tu, nate, paulisper mane. non nititur Is iure, qui consilia sequitur turbida; Sapientia in sermonibus tardis latet.	850
	Ferociam ergo mentis atque irae impetus Dispelle, fratris, non cruentae Gorgonis Caput vides; et tu quoque ad fratrem aspice. Fixis eodem namque ocellis certius, Commodius et dices et huius verba tu,	855
	Tu, inquam, audies. sed vos monebo paucula. Amicus infensus si amico olim viro Occurrit et lumina sua impertiverit Illius ocellis, ea debet meminisse, quae Propter redit, nihil malorum amplius.	860
Poly.	Ergo Polynici nunc prior questus locus. Oratione simplici sed veritas Gaudet, nec ambagibus eget res inclita; At sermo iniquus et sibi constans parum Hic fulcra poscit, medicamina et plurima.	865
	Egressus ipse sum volens fines meos, Imperia concessi et patris fratri annua, Regnarem ut ipse quoque ad anni tempora. Et nunc paratus sum, meum si cepero, Exercitum hunc emittere ex isthoc solo.	870
	Meam interim et domum regere iustissime Per spacia rursus aequa fratri tunc dabo. Haec si obtinuero non, meum ius persequar; Harumque rerum vos Deos testes facio.	
Eteo.	Si idem omnibus pulchrum foret mortalibus, Non esset anceps tanta nec contentio. Sed simile nil, aequale nil mortalibus, Ni forte verba, rebus ast non convenit. Arcana mentis indicabo nunc meae:	875

	Ascenderem aureos tepentis solis ad	880
	Ortus, cavernas et sub altricis soli,	
	Potentia ut daretur in summos Deos.	
	Quare hac beatitate praeditus iam semel,	
	Servare statui, concedens fratri nihil.	
	Ignavus et abiecto animo enim est, dimiserit	885
	Qui maius, acceperit et infelix minus.	
	Haud ego hominem mihi emerem teruncio,	
	Qui spebus usque se recreat inanibus.	
	Sed aut honeste vivere aut occumbere	
	Convenit honeste nobilem natum virum.	890
	Summam omnium sermonum ita audisti modo.	
	Quare arma ferte, ferte flammas, iungite	
	Et curribus mox inde falciferis equos.	
	Non concedam isti scepra regni maxima.	
	Iniuriam si facere oportet, iustior	895
	Est nulla causa dignitas quam regia.	
	Exerceatur rebus in et aliis pius.	
Iocast.	O stulte. nil fert ira commodi in malis;	
	Nec omnia adsunt mala senectae providae.	
	De rebus usus disputat sed prudentius	900
	Aetate prima, sic et experientia.	
	Cur nate caperis pessimorum daemonum	
	Iniquitate, pessima et sequeris studia?	
	Est ambitio Dea, domos quae plurimas	
	Et regna florentia cremavit funditus,	905
	Quae plurimos egit et in exilium suos.	
	Quare aequitatem colito tu, quod pulchrius;	
	Haec urbibus coniungit urbes foedere,	
	Amoris est haec quoque fidelis vinculum.	
	Haec ergo contemplans, superbum dixeris	910
	Nullum ipse verbum caelites contra Deos	
	Nullumque praeferas tumorem, si tibi	
	Plus quam alteri fuerit opum vel virium.	
	Dies enim una inclinat ac rursus erigit	
	Humana cuncta. semper autem diligunt	915
	Di temperantes ac perosi sunt malos.	
	Et si Deus quis quempiam vult laedere,	
	Melioris etiam ignavus effugit manus.	
Eteo.	Non verbulis, verberibus est tractanda res.	
	Sic tempus interim bonum teritur male,	920
	Nil efficis materque nunc studio pio;	
	Nec aliter inter nos fiet pax, quam hac via,	
	Vt nempe rerum sim potens solusque rex.	
	Mater, quiesce dicere ultra quippiam	

- Finemque fac, chara, monitis. tu moenia
Vt extra eas, praecipio, si vitam colis. 925
- Poly. Tu solus hic invulnerabilis? scias
Proin, minae quod plurimae permultaque
Furore verba proferuntur inaniter.
Et manibus, ecce, praeditum fratrem tuum. 930
Tu sceptrum partemque mihi terrae reddito.
- Eteo. Nil debeo praeter ferrum et ignem. adeste mi.
Poly. O frater infelix, maius haud ullum est malum
Mortalibus, quam tristes est necessitas.
Eo. sed videndum da prius vultum patris. 935
- Eteo. Non.
Poly. ast sorores virgines.
Eteo. nunquam fiet.
Poly. Ergo mihi, mater, vale; amplius non sum tuus.
Et valeat universa gens nostrae domus.
Sed testor altricem hanc meam terram et Deos,
Indigna miserandaque feram, quod filius 940
Meis paternis eiicior e sedibus,
Pro libero et servus vocabor verbulis.
Tu si quid, urbs, tibi accidet, non me, sed hunc
Referes reum; nam iusta scis, quod persequar.
Et o Apollo Delie et vos atria 945
Meique vos cives, Deorum plurimum
Et vos imagines solennes, haud scio,
An liceat appellare vos posthac magis.
Vos Graeciae duces, superbi et milites
Danaum, mea nolite causa aut gratia 950
Capitis subire fata. nam solus meo
Cum fratre conseram manus solusque regam,
Cum occidero hunc; sin victus occumbam, tibi
Tunc huius urbis, frater, imperium dabo.
Heus tu! tibi Eteocli necem teque iterum volo. 955
Experiar aliquid, unde demonstrum patri,
Me neutiquam ignavo esse ab illo animo satum.
- Eteo. Haec dicta fratris comprobo, adsint arbitri.

Scena quarta

Eteocles, Iocasta, Polynices, Arbitri, Creon

- Eteo. Ast ne diutius manus cessent, veniat
 Nunc frater adversarius. tu nuptias 960
 Meae sororis, sed tuque et filii
 Haemonis, ut cures, velim, fortuna si
 Fugacior me liquerit; dos scepra sint.
 Matrem sub exitu meo mando tibi.
 Vrbi sed impero et Creonti, fratris ut 965
 Ne quisquam sepeliat cadaver mortui.
 Qui fecerit scelus, amicus sit licet,
 Capite luat factum, cruento et sanguine.
 Proinde tu, si te hoc facere adeo iuvat,
 Vtere manu nilque omnium, quae cogitas, 970
 Omitte. nam facturus ego idem sum tibi.
- Iocast. In me arma et ignes vertite, in me omnis ruat
 Vnam iuventus, civis atque hostis simul.
 Hunc petite ventrem, qui dedit fratres viro;
 Mea me<m>bra passim spargite ac divellite. 975
 Ego utrumque peperit: ponitis ferrum ocyus?
 Donate matrem pace. si placuit scelus,
 Maius paratum est, media se opponit parens;
 Proinde bellum tollite aut belli moram:
 Stabo inter arma; petens qui fratrem volet, 980
 Petat ante matrem. tela, qui fuerit pius,
 Rogante ponat matre; qui non est pius,
 Incipiat a me. fervidos iuvenes anus
 Tenebo, nullum teste me fiet nefas.
 Succurre, nata, fratribus tendentibus 985
 In mutuam necem ensibus scelere tinctus.
- Poly. O mater, occidimus; sororem, te simul
 Demortuum fratrem meum nunc lugeo.
 Nam amicus hostis factus est, sed nunc quoque
 In morte amicus est mihi. tu fac, mihi 990
 In patria terra sepulchri sit locus;
 Et motus urbis turbidos placa et vale,
 Caligo mortis occupat iam filium.

Scena quinta

Antigone

Anti.	O misera ego. mox, quaeso, amici, ferte opem Fortunae in hisce iam necessitatibus.	995
	O casus undique pectus affligens meum! Deserta quid primum querar? quos flebiles Planctusque inanes misera fundam, o domus. Crudelis est ubique luctus. quem meis Vulsis capillis primum ego aspergam misera?	1000
	An matris, an fratrum cadaver flebile? Eheu, relinque nunc tuas aedes, pater Grandaeve, qui cassos ocellos lumine Geris domique caecus erras, intus et Senile corpus miserum et abstrusum foves.	1005

Scena sexta

Oedipus, Antigone

Oed.	Baculo nitentem, virgo, quid me evocas Miserabili fletu?	
Anti.	feras ut nuncium, Sed triste, genitor: namque amplius, heu, filii Cum matre lucem non vident; heu heu mihi!	
Oed.	O me miserum! malorum nullus est, Heu, terminus! duc, matrem ut attraham meam. O mater, o coniunx miserrima! sed corpora Vbi filiorum sunt meorum? infelicia, O chara corpora et manus charissimae!	1010

Scena septima

Creon, Antigone, Milites

- Cre. Levate luctus, flebiles rescindite 1015
 Planctus, gelida et imponite urna mortuos.
 Sed ocyus fossam apparate vos cavam,
 Vos caeteri celsum lebetem ponite
 Velociter ad ignem, lavacris pro sacris.
 Scis natus Eteocles meo Haemoni, mihi et 1020
 Concessit huius scepra regni splendida;
 Quae hereditate consequor demortui.
 Vobis edico civibus sed de Oedipi
 Gnatis, ut Eteocli quidem, qui fortiter
 Pro civitate hac praeliatus et gerens 1025
 Sese optime occubuit, sepulchrum mox fiat;
 Porro Polynicem mortuum iustissime
 Ne quis sepeliat neve quispiam lugeat
 Eum, sed infletum iacere sic sinant
 Et insepultum, quo rapacibus fiet 1030
 Thesaurus alitibus suavis, quae cibi
 Duntaxat oblectationem quaeritant,
 Turpi ut videri possit affectus nota.
 Praeter ea si quis quid horum fecerit,
 Proposita mors illi est in urbe publica. 1035
- Anti. Ego hunc sepeliam, licet hoc civitas
 vetet.
- Cre. sepelies te ipsam cum tuo.
- Anti. Obtestor hanc te per sororem, o rex Creon.
- Cre. Frustra laboras, et preces nullum locum
 Habent.
- Anti. sinas saltem, cadaver frigida 1040
 Vt abluam et vulnera ligem saevissima.
- Cre. Tibi praedico, hunc sepulchro ne inferas,
 Ne forte cupiens hunc sepulchro condere,
 Ipsa in sepulchrum factum ob istuc incidas.
- Anti. Hunc autem ego, seu tu vetes seu quispiam 1045
 Dux alius, inferam sepulchro; atque id quidem
 Iuste. nihil plane reverit os tuum.
 Et os tuum exosculor tamen, charissime.
- Cre. Hunc sepelias, cave.
- Anti. vicissim ergo accipe,
 Quod sepelietur, verba nec curo tua. 1050

- Cre. Comprendite hanc et in domum deducite.
Et prompti eant, qui mortuum custodiant;
Nec quippe concedatis illis quippiam,
Dictis meis quicumque non obediunt.
- Mil. Ast nullus est stultus adeo, ut velit mori.
- Cre. Est haec quidem proposita merces. attamen
Spes et lucellum homines frequenter perdidit.

1055

Actus sextus Scena prima

Antigone, Ismene

- Anti. Chara soror Ismene atque germanum caput,
Facile in malis praesentibus videbo nunc,
Generosa num sis an bonorum ignobilis
Soboles parentum. 1060
- Ism. quid, misera, si haec sic habent,
Solvens ego vel sepeliens facerem amplius?
- Anti. An sis opem latura mi, considera.
- Ism. Quidnam periculi capessis? quae tua
Sententia est tandem?
- Anti. an cadaver mortui 1065
Mecum velis levare?
- Ism. tune cogitas
Sepelire civibus prohibitum.
- Anti. scilicet
Fratrem meum tuumque; si tu non voles,
Non prodam enim illum, me nec huius quispiam
Damnabit impietatis.
- Ism. o miserabilis, 1070
Prohibente num Creonte?
- Anti. non est illius,
Vt me prohibeat a meis.
- Ism. heu me! soror,
Considera, quam morte simus pessima
Periturae, ita edictum tyranni ac regiam,
Ex lege publica, potestatem, quam habet, 1075
Si forte violamus. sed hoc expendere
Oportet, esse nos creatas foeminas,
Quae cum viris pugnare nequaquam queant;
Deinde, quia potentiorum subsumus
Imperio, et audienda nobis esse et haec 1080
Et tristiora insuper. ego ergo a manibus
Veniam precata, quoniam ad haec vi cogor, iis
Parebo recte, qui magistratum gerunt.
Nam quippiam aggredi supra vires caret
Ratione prorsus.
- Anti. nec ego iusserim amplius 1085
Neque, si facere velles libenter, ferrem ego,
Vti faceres mecum. sed esto eiusmodi,

Scena secunda

Milites, Antigone, Cives

- Mil. Heus, te voco iubeoque, ne qua funus hoc
Cures sepeliasve, sed ita iacere ut sinas.
Haec, haec soror cadaver ante paululum
Sepelivit, imprudenter accedens, super
Exangu corpus pulverem aridum et manu 1125
Sparsit parentavitque, sicut addecet.
Haec est, prohibitum quae facinus effecit. hanc
Comprehendimus humanem. sed ubi nunc Creon?
- Civ. Rediens is e domo peropportune adest.

Scena tertia

Milites, Creon, Antigone, <Cives>

- Mil. Nunc ergo, rex, hanc ipse captam, ut voles, 1130
Et iudica ac redargue. at iam iure ego
Sum liber absolvorque tandem ab his malis.
- Cre. Adducis autem hanc quomodo? acceptamque ubi?
- Mil. Haec nempe sepelivit virum. ita scis omnia.
- Cre. Rectene ais, quae dicis, ac intelligis? 1135
- Mil. Cadaver hanc vidi, quod interdixeras,
Sepelire; quare nota dico certaue
Nihilque falsum.
- Cre. tete ego nunc alloquor,
Quae cernua aspicias solum. fateris haec
Fecisse te an negas?
- Anti. et aio nec nego. 1140
- Cre. Sed dic mihi, et brevibus quidem: num noveras
Edicta, ne quis ita faceret?
- Anti. noveram.
Quo pacto enim haud nossem illa, quae manifesta erant?
- Cre. Et ausa sic es hasce leges transgredi?
- Anti. Non Iuppiter siquidem mihi haec praeceperat, 1145
Nec inferorum familiare ius Deum,
Leges dederunt hasce qui mortalibus,
Edicta nec tantum valere sum rata

- Tua, propter ut ea homo posset haud scriptas Deum
Tutasque leges transgredi. non illa enim 1150
Duntaxat hodie herive, sed semper valent
Vivuntque, scitque nemo earum exordium.
Has ego hominis fastu ullius perterrita
Violare nolui atque poenam apud Deos
Dare. morituram me sciebam liquido, 1155
Etiam si in edicto illud haudquaquam tuo
Denunciasses. porro si ante tempus hinc
Excessero, ingens illud arbitror lucrum.
Quicumque enim in multis, ut ego, vivit malis,
Quonam modo ille haud faceret emoriens lucrum? 1160
Ita mihi sane hac morte non dolet mori;
Emortui sed si reliquisset mei
Fratris cadaver insepultum, haec res mihi
Ferret dolorem. illud mihi haudquaquam dolet,
Quod si tibi stulta videor, quod fecerim hoc; 1165
Stulti propemodum stulta sum sententia.
- Cre. At scito, sensus quod nimis duri cadant
Prae caeteris praecipue. et invictissimum
Ferrum igne coctum maceratumque approbe
Fractum atque contritum videres saepius; 1170
Parvoque freno praeferoces novi equos
Solitos regi. non convenit enim spiritus
Elati eum esse, servus est qui proximi.
At contumeliosa tunc quidem haec fuit,
Quando positas est ausa leges transgredi; 1175
Vt illud autem fecit, haec est altera
Iam contumelia, gloriari facto eo
Et insuper ridere. certe non ego
Vir sim, sed ipsa, si tulerit audaciam hanc
Impune. sed sive ex sorore nata sit 1180
Aut ex propinquiore, quam rerum omnium
Herceus esse Iuppiter nobis solet,
Non haec tamen sororque mortem pessimam
Vitare poterunt. quippe et illam aequaliter
Accuso participem fuisse consili 1185
Super sepulchro. et evocate illam mihi.
- Anti. Visne amplius aliquid facere quam occidere?
Cre. Nihil amplius. ubi hoc consecutus sum, omnia
Sum consecutus.
- Anti. quid moraris ergo? quum
Tua mihi nil prorsus placeat oratio? 1190
Placitura nec sit unquam, ut et tibi mea
Placere non potest? sed unde gloriam
Nanciscerer celebriorem, quam meum

- Quod in sepulchrum condidi fratrem? omnibus
 Hoc his placere diceretur, ni metus
 Linguam coerceat. sed est tyrannis et
 Ob alia felix multa; maxime tamen,
 Quod et facere dicereque ei, quae vult, licet.
 Cre. Sed non paria malus adipisci cum bono
 Debet.
 Anti. quis autem novit, an apud inferos
 Haec sint pia?
 Cre. haud inimicus unquam amicus est,
 Ne mortuus quidem.
 Anti. haud pariter odisse ego,
 Sed amare cum aliis soleo.
 Cre. ad inferos modo
 Veniens amato illos, si amare convenit.

Scena quarta

Creon, Ismene, Antigone, <Cives>

- Cre. Num te sepulturae huius affirmas quoque
 Esse sociam, an iurabis ignorare te?
 Ism. Feci facinus ego hoc, modo haec consentiat;
 Et particeps sum pariter et culpam fero.
 Anti. At enim tibi iustitia non permittet hoc.
 Ism. Ne me soror despicias, ne moriar, vetans,
 Tecum simulque mortuum fratrem expiem.
 Anti. Ne tu simul moriari; neu facias tua,
 Non attigisti quae. moriar ut ego, sat est.
 Ism. Hei mihi miserae. et a morte aberro sic tua?
 Anti. Vitam eligebas nempe tu, sed mortem ego.
 Confide: tu vives quidem, ast olim mea
 Iam mortua est anima, uti mortuos iuven.
 Cre. Non cohabitabit. ne loquaris talia;
 Haud amplius super es enim.
 Ism. sponsam ergone
 Tui necabis filii?
 Cre. subigi queunt
 Etiam aliorum filiae non improbae.
 Malas male odi filiis dare coniuges.
 Anti. Charissime Haemon, quam pater te despicit!

- Cre. Nimis et molesta es tu, tuaeque nuptiae.
Imponet Horius hisce finem nuptiis. 1225
- Civ. Gnatorum postrema tuorum
Soboles accedit, sine dubio
Anxius ob mortem desponsae
Antigones, aegre atque dolenter
Vxore ferens defraudari. 1230

Scena quinta

Creon, Haemon, <Cives>

- Cre. O gnate, nunquid ultimam sententiam
Super futura coniuge audisti atque ades,
Vt in patrem evomas furorem? an nos tibi
Vbique, quaecunque facimus, chari sumus? 1235
- Haem. Pater, tuus sum, tuque recte mi praeis,
Rectas si habes sententias, ego quas sequar.
Vllae neque a me praeferentur nuptiae,
Idque merito, tibi gubernanti probe.
- Cre. Sic nempe cogitare, gnate, convenit,
Cuncta esse postponenda consilio patris. 1240
Propterea enim homines liberos optant domi
Satos habere obedientes, hostibus
Vt mala rependant et parentes vindicent
Nec non amicos aequè honorent ut patrem.
Qui gignit autem filios inutiles, 1245
Quid aliud hunc genuisse dicas quam sibi
Molestiam, risum et inimicis plurimum?
Ne nunc igitur, o gnate, mentem ob coniugem
Et voluptatem eiicito, certo hoc sciens,
Quod frigidus vehementer amplexus siet 1250
Mala mulier consors tori eiusdem domi.
Quod maius hulus etenim, amicus quam malus?
Sed despuens tu velut in inimicam, sine hanc
Apud inferos alicui puellam nubere.
Nam posteaquam deprehendi liquido 1255
Solam rebellam eam omnibus prae civibus,
Non exhibebo memet ipsum civibus
Falsum atque mendacem, sed occidam malam.
Nam quem magistratum statuerit civitas,
Illi est obediendum et in parvis et in 1260

Iustus et in contrariis. non est enim
 Vel maius ullum inobedientia malum.
 Haec civitates perdidit, haec vastat domos,
 Haec praelii sub tempus erumpit in fugam.
 At subditorum plurimorum corpora 1265
 Obedientia ad salutem provehit.
 Hic mi valebis, fili; in aliis ego
 Tibi libenter omnibus morem geram.
 Ast illa supplicium hoc nec aliud perferet.
 Haem. Mens hominibus, pater, a Deis innascitur, 1270
 Quae superat omnes omnium pecunias.
 At ego, quod haec recte haud loquaris omnia,
 Neque, hercle, possem neque etiam scirem loqui;
 Fierique quit, ut ista videantur et alteri
 Bene dicta. sed tibi prospicere soleo omnia, 1275
 Quaecunque dicit aut facit carpitque quis.
 Aspectus etenim tuus atrox est ci<vi>bus,
 Vt non loquantur, quae tibi iniucunda sunt
 Auditu. ego autem sub tenebris audio haec,
 Hanc defleat quomodo puellam civitas, 1280
 Quod pessime indignissimeque prae omnibus
 Pereat mulieribus, idque facta ob inclita;
 Quae fratrem in horrendis iacentem caedibus
 Nec insepultum sivit, a canibus neque
 Perire crudivoris nec ulla ab alite. 1285
 An digna non sermo haec coronari aureo?
 Talis silenter fama tenebrosa ingruit.
 Res nulla vero tam mihi est optabilis,
 Quam te beatum semper ut videam, pater.
 Quod maius etenim gaudium sit liberis, 1290
 Quam si celebri laude floreat pater?
 Quod maius etiam gaudium obveniat patri,
 Quam liberi si laude multa floreant?
 Nunc ergo ne morem unicum hunc tantummodo
 Tecum retineas, ut nihil aliud putes 1295
 Rectum esse, nisi quod ipse dicis unicus.
 Solus etenim qui ipse sapere videtur sibi
 Linguamve vel animum obtinere eiusmodi,
 Cuiusmodi alius nemo, tales saepius
 Sunt visi inanes, post remota pallia. 1300
 Sed cede ab isto animo atque poenitentiae
 Dato locum. nam si quod est iuveni mihi
 Iudicium, id equidem dico, longe excellere
 Virum refertum omnifaria scientia.

- Civ. Rex, hunc decet te, si qua dicit commode,
Vt audias, tuque hunc vicissim. utrinque enim
Dictum est probe. 1305
- Cre. nos ergo tanta aetate iam
A tantulae aetatis docebimur viro
Sapere?
- Haem. nihil, quod non sit aequum. porro ego
Si sum iuvenis, haud tempus addecet magis
Considerare quam opera. 1310
- Cre. num iustum est opus,
Inobedientes afficiam ut honoribus?
Nec enim unquam bene parebitur
In civitate, ubi nullus est status timor.
- Haem. Non te iubeo honore afficere malos.
- Cre. an haec
Non est in eiusmodi praehensa morbo? 1315
- Haem. at hoc
Thebanus haud dicit populus aut civitas.
- Cre. Hic, ut videtur, adiuvat mulierculam.
O pessime, et cum patre litigas tuo?
- Haem. In iusta nimirum video peccare te. 1320
- Cre. Num pecco, honore principatum quum meum
Afficio?
- Haem. non afficis honore, dum Deum
Calcas honores.
- Cre. o scelestum ingenium et a
Muliere victum.
- Haem. me praehendes neutiquam
A turpibus victum.
- Cre. an tuus non omnis hic
Sermo institutus pro salute illius est? 1325
- Haem. Et pro tua meaque proque denique
Dis inferis.
- Cre. non est, ut hanc vivam amplius
Sperare ducturum queas.
- Haem. morietur haec
Igitur, et aliquem est perditura mortua. 1330
- Cre. An ad minas procedis usque etiam ferox?
Pro vile mancipium mulieris et improbum
Loquacitate in me, tibi aio, ne tones.
- Haem. Vis quidlibet loqui et loquens audire nil.
Nam dura mordent, sint licet iustissima. 1335
- Cre. Verum est. sed haud per olympium Iovem, scias,
Gaudebis, in me quod tonas convitiis.
Abducite illud odium, ut ob oculos statim
Sponsoque praesente moriatur.

Haem.	neutiquam Praesente me; ne unquam futurum hoc censeas. Neque prope me peribit haec, nec tu meum Posthac ocellis conspicaberis caput, Vt quod manebit iunctum amicis, qui volunt Secum esse me.	1340
Civ.	rex, homo abiit prae ira citus; Talis animus vero est atrox, doloribus Attactus.	1345
Cre.	age faciat, sapiat et amplius Quam pro virili, non puellas has tamen A morte liberabit.	
Civ.	ambas tune eas Necare cogitas?	
Cre.	eam non, mortuum Quae non tetigit. hoc igitur admones probe.	1350
Mil.	Qua morte vero eam statuis occidere?	
Cre.	Perductam eo, deserta ubi a mortalibus Via est, recondas vivam in excisum specum In saxa, manipulo modo appposito cibi, Tota effugiat ut civitas piaculum; Plutonium mihi rogans, Deorum quem colit Solum, impetrabit forte, ne mortem oppetat, Aut discet illic prorsus, inferos Deos Quod colere plane sit superfluum labor.	1355

Scena sexta

Antigone, Cives

Anti.	O patriae cives meae, Videte me vivam ultimum Euntem et ultimum iubar Solis videntem et postea Nunquam; sed Orcus me trahit, Qui sternit omnibus torum, Vivam ad Acherontis littora. Quae nuptiarum expers fui, Nec nuptiale canticum Me cernit, atro sed modo Traditor Acheronti nuptui.	1360 1365 1370
-------	---	--

- Civ. Inclita igitur laudemque habens,
 In mortuorum ibis specum hunc,
 Morbis nec absummentibus
 Percussa nec meritam ensibus
 Sortita poenam criminis; 1375
 Sed viva sola et libera
 Inter homines ad inferos
 Descendis et fratris manes.
- Anti. Lachrymis amicorum carens,
 Simul et amicis, nuptiis, 1380
 Abducor infelix modo
 Viam hanc paratam, nec mihi
 Miserae sacrum oculum lampadis
 Est amplius fas cernere,
 Meamque mortem lugubrem 1385
 Amicus haud ullus gemit.

Scena septima

Creon

- Cre. Proclive valde est mulierum ad luctum genus.
 Scitisne, quodsi luctuosa carmina
 Recitare prosit ante mortem, desinat
 Nemo? haud eam abducentis hinc celerrime 1390
 Tectoque claudentes sepulchro, ut dixi ego,
 Solam relinquetis? ibi seu mortem oppetat
 Seu viva in illo aetatem agat cubiculo.
 Nam quod puellam hanc attinet, puri sumus;
 Supero incolatu namque sic privabitur. 1395

Scena octava

Antigone

- Anti. O tumba mea, o thalame nuptialis! o
 Habitatio effossa atque in aeternum mea
 Custodia futura, ad meos quo nunc eo;

Quorum catalogum maximum inter mortuos
Cepit Proserpina, quorum ego novissima 1400
Miserrimeque afflicta descendo, ante quam
Vitae meae fatale tempus exeat.
Vehementer autem spero, quod veniens meis
Ventura sim chara, et tibi mater quoque
Tibique fraternum caput, quoniam meis 1405
Ego manibus vos lavi et ornavi et dedi
Libamina sepulchralia. atque nunc tuum
Quia, Polynices, corpus obtexi, hanc fero
Mercedem. at affeci te honore debito,
Idque bene sentientium sententia. 1410
Ast iam misera desertaque ab amicis adhuc
In mortuorum viva pervenio specum.

Actus septimus Scena prima

Creon, Tiresias <cum puero>, Cives

- Cre. Quid est, senex o chare Tiresia, novi?
Tires. Ex visceribus unum tuis natum dabis
Pro mortuis illis vicissim mortuum, 1415
Quod miseris vivos ad inferos
Animamque contemptim sepulchro incluseris;
Habeasque rursus hic cadaver, inferum
Experts Deum, profanum et exequiis carens.
In quae potestas nulla tibi, nec est Deis 1420
Data superis; violenter haec sed tu facis.
De mortuis lex est: homo ne feceris
Male mortuis. nam quippiam si feceris,
Damno, scias, quod maximo mulctabere.
Ob haec tibi insidias struunt in posterum 1425
Plutonis ultrices Deumque Erinnyes,
Ipsis in hisce ut comprehendaris malis.
Et haec vide, corruptus an pecunia
Dicam, idque monstrabit brevi post tempore
Matrum et virorum luctus aedibus in tuis. 1430
Tu nunc ad aedes nos reducito, puer,
Vt hic furorem in iuniores evomat
Discatque linguam, quae sit, alere, modestior,
Animumque meliorem gerere, quam nunc gerit.
Civ. Rex, vir abiit, atrocia ubi vaticinatus est. 1435
Nos scimus autem, ex quo hunc capillum ego candidum
Gero ex nigro, mendacium illum civibus
Dixisse nunquam.
Cre. novi et ipse menteque
Perturbor admodum. grave est nam cedere.
Porro resistentem amplius damno affici 1440
Praesto est atroci in re.
Civ. bono, o Menoecei
Fili Creon, consilio opus res haec habet.
Cre. Quid ergo faciendum? indica, parebo enim.
Civ. Abi et puellam mitte defosso e specu
Tumulumque proiecto para cadaveri. 1445
Cre. Haecine probas, quaeso; utque cedam, consulis?
Civ. Et quam celerrime quidem, o rex. nam cito
Velox Deorum mulcta concidit malos.

- Cre. Heu, vix quidem muto sententiam,
Vti faciam. sed cum necessitate non
Pugnare convenit. 1450
- Civ. ipse vade et fac neque
Committito aliis.
- Cre. sic eo e vestigio.
Et vos, ministri, quique adestis quique non,
Capite secures manibus atque pergite.

Scena secunda

Haemon, Eurydice

- Haem. Post ista vero primus auxilium mihi 1455
Fer, Iuppiter; te ferre nempe convenit.
Non adeo magnum munus a te postulo,
Vt assequar. submitte nobis nuncium
Aliquem, malam hanc de caede famam qui ferat
Viro, ipse longe primus hinc me ut auferat, 1460
Simul ac in ensem incubuero imbutum recens.
Terrestrem at invoco simul Cyllenium,
Animas qui ad infernas solet deducere
Sedes, soporem iniiciat ut mihi bonum,
Saltu simul cum immobili atque praepeti 1465
Hoc improbo mucrone rumpenti latus.
- Eury. Quique omnia vides, tu quoque in celso polo,
O Phoebe, qui curru veheris interdiu,
Aedes mei quando mariti videris,
Paulisper aureas habenas continens, 1470
Has calamitates et meam hanc tristem necem
Seni marito nuncia infaustissimo.
Opus est sed aggredi ocyus negocium.
Nunc mors veni; nunc, quaeso, mors me visita;
Porro te et illic, cohabitans tibi, alloquar. 1475

Scena tertia

Nuncius, Cives

- Nun. Cadmi incolae civesque clari Amphionis,
Non est, quod unquam vitam hominis aut laudibus
Tollam aut rependam, qualis illa cumque sit.
- Civ. Quid rursus adfers hos dolores principum?
- Nun. Dicam brevibus. emortui sunt; caeterum 1480
Fuere causa mortis, qui in vivis agunt.
- Civ. Et quis peremit, ede, quisque peremptus est?
- Nun. Haemon periit, ipsius occisus manu;
Sese peremit ipse, iratus patri
Necatam ob Antigonem et inclusam specu. 1485
- Civ. Progredere et hunc mihi intueri nuncium,
Quae verba spargat. nam cutem novacula
Iam radit, ut gaudere nemo possiet.

Scena quarta

Creon, Nuncius, <Cives>

- Cre. Sed rursus, age, sermonem eundem dicito.
- Nun. Ingens adest tibi gemendi copia. 1490
Nam gnatus iratus tibi, miser sibi
Ensem manu extensa in latus medium impulit.
Et uxor, o Creon, tua est iam mortua.
Ex simplicibus an non duplicia haec sunt mala?
- Cre. O stulti animi noxae solidae, 1495
Lethales. o qui conspicitis
Occisores atque occisos
Cognatos. o infausta mea
Consilia. o fili adhuc iuvenis
Cum iuvene - hei, hei, hei! - mortuus es 1500
Defuncta. non tua, sed mea te
Perdidit inconsulta temeritas.
Agnosco miser; capitique meo
Deus immensum hoc onus imponens
Percussit me inque vias prorsum 1505
Impulit atroces, laetitiam

Calcibus evertens conceptam.
 Heu heu! o plerumque labores
 Hominum plane infortunatos!
 Cur non aliquis lethale mihi 1510
 Adversumque infligit vulnus
 Gladio ancipiti? miserum me! heu heu,
 Miseris sum casibus immistus.
 Abducite me procul hinc, aio,
 Qui mage plane haud sum quam ullus. 1515
 O gnate, qui te non volens
 Occidi, et uxor, te quoque,
 Hei hei miserrimo mihi!
 Non habeo, mea quo lumina
 Vertam atque quo me conferam. 1520

Scena quinta

Chorus Civium

Civ. Recte sapere primum obtinet
 Locum ad beatitudinem.
 Oportet autem et in Deos
 Nihil impium delinquere.
 Nam grandia arrogantium 1525
 Dum dicta, plagas invicem
 Grandes rependerunt suis
 Autoribus vel ultima in
 Aetate docuere impios
 Sapere pie et submissius. 1530

Finis

Hinweise zur Textgestaltung

Zugrunde liegt die Ausgabe von 1596 mit dem Titelzusatz „e diversis transscripta autoribus, Naogeorgi Sophocle, Euripide et Seneca. Et acta in inclita Noribergensium Academia Altorfina.“ Das einzige Exemplar, das ich bislang nachweisen konnte, befindet sich in der Herzog August Bibliothek Wolfenbüttel; für die Unterstützung, die ich von den freundlichen Mitarbeitern dort erfahren durfte, bin ich sehr dankbar.

Die orthographischen Eigenheiten des Originals wurden nach Möglichkeit beachtet. Orthographie und Interpunktion wurden jedoch überarbeitet und vereinheitlicht. So wurde stets gedruckt *i* für *j*, *ss* für *ß*. Groß geschrieben wurde: *Deus*, *Dei* u.ä. (A5, 45, 55, 99, 112, 159, 212, 243, 418, 426, 428, 458, 490, 528, 536, 556, 564, 610, 613, 630, 660, 718, 760, 764, 812, 874, 882, 904, 911, 917, 939, 946, 1146, 1149, 1154, 1322, 1356, 1358, 1419, 1420, 1426, 1448, 1523) sowie bei den Darstellern 1,4 *Civium*; klein dagegen: *civitas* (357), *rex* (923, 1130, 1447), *tyrannis* (1196). Einheitlich verwendet wurde *caecus* statt *coecus* (288), *cepit* statt *caepit* (1400), *poena* statt *paena* (1154), *quodsi* statt *quod si* (1388), *repperi* statt *reperi* (465), *sepulchr-* statt *sepulcr-* (A21). Ohne Abstand gedruckt wurde enklitisches *-ne* (123, 124, 331, 430, 505, 513, 516, 533, 611, 1187, 1219, 1388), *-nam* (402, 407, 438, 1160).

Als Sprecher ergänzt wurde 127 *Oed.*, 129 *Cre.*; im Darstellerverzeichnis wurde ergänzt *cum puero*, zu Szenenbeginn 1,2 *Cives*, 1,3 *Cives*, 1,6 *Cives*, *cum puero*, 3,1 *Iocasta*, 3,2 *Cives*, 6,3 *Cives*, 6,4 *Cives*, 6,5 *Cives*, 7,1 *cum puero*, 7,4 *Cives*, 7,5 *Chorus Civium* statt *Cives*; gestrichen 1,2 *Creon*; in anderer Reihenfolge 5,4 *EIPAC* statt *EACIP*; 7,2 *Haemon* statt *Haeman*.

- 54 *aliquam* statt *aliquam*
- 62 *priorem* statt *priore*
- 69 *sic* statt *sie*
- 98 *ut possit* ans Ende von 1,2 verschoben
- 99 *Menoeei* statt *Menoeei*
- 179 *obtinebis* statt *obsinebis*
- 189 *at* statt *ad*
- 262 *facillime* statt *facilime*
- 294 *patris* statt *papris*
- 354 *morire* statt *morite*
- 420 *reliquit* statt *reliquid*
- 430 *commercio* statt *commertio*
- 521 *corrigas* statt *corigas*
- 555 *peractum* statt *per actum*
- 741 Fehlen des Versanfangs vermutet
- 779 *oculos* statt *oculus*
- 788 *verenda* statt *veranda*
- 791 *oppositu* statt *appositu*
- 848 *paulisper* statt *paulis per*
- 975 *membra* statt *mebra*
- 979 *proinde* statt *poinde*
- 1047 *plane* statt *plana*
- 1058 *soror* statt *saror*
- 1277 *civibus* statt *cibus*
- 1387 *proclive* statt *proclide*

'Komma' gestrichen vor *et*, *atque*, *-que*, *neque*, *nec*, *aut*, *vel*, *-ve*, *an*, *quam* u.ä.: A21, 8, 9, 11, 15, 22, 22, 28, 42, 45, 71, 72, 79, 80, 83, 89, 90, 93, 104, 108, 110, 127, 138, 140, 169, 171, 179, 180, 185, 197, 198, 199, 206, 206, 214, 217, 220, 223, 231, 250, 250, 252, 264, 270, 278, 284, 285, 289, 290, 293, 307, 309, 310, 323, 329, 346, 367, 368, 380, 421, 463, 470, 479, 479, 482, 506, 507, 522, 529 *ocyus*, 535, 539, 571, 572, 575, 576, 581, 582, 582, 583, 589, 592, 596, 596, 616, 620, 621, 626, 635, 661, 666, 670, 678, 686, 692, 700, 706, 707, 713, 716, 716, 718, 718, 718, 724, 728, 731, 737, 742, 745, 747, 747, 750, 752, 756, 760, 789, 790, 801, 804, 805, 812, 812, 818, 828, 831, 832, 833, 847, 855, 858, 889, 904, 914, 916, 924, 931, 939, 945, 945, 952, 955, 970, 975, 979, 992, 1004, 1014, 1025, 1028, 1029, 1041, 1045, 1058, 1060, 1068, 1074, 1085, 1092, 1102, 1126, 1137, 1137, 1140, 1140, 1151, 1154, 1169, 1180, 1183, 1187, 1211, 1232, 1243, 1243, 1246, 1260, 1261, 1269, 1273, 1283, 1285, 1297, 1301, 1311, 1327, 1327, 1332, 1334, 1362, 1363, 1371, 1374, 1378, 1390, 1392, 1397, 1400, 1404, 1406, 1416, 1426, 1432, 1438, 1444, 1444, 1451, 1451, 1453, 1454, 1471, 1476, 1478, 1505, 1515, 1520, 1528

- 'Komma' gestrichen nach: A10 *certamine*, A12 *inde*, A25 *iugulat*, A27 *Eurydice*, 42 *istae*, 44 *cladibus*, 46 *hanc*, 55 *Dei*, 100 *enim*, 106 *praecipit*, 134 *nos*, 138 *probe*, 174 *paeon*, 259 *heu*, 285 *tua*, 291 *scilicet*, 325 *mea*, 362 *laborante*, 379 *disce*, 432 *quamlibet*, 557 *placatus*, 562 *thalamis*, 567 *lumina*, 621 *faucibus*, 623 *acerbum*, 633 *vestri*, 734 *patris*, 745 *vices*, 759 *usitato*, 781 *et*, 864 *parum*, 871 *iustissime*, 890 *honeste*, 896 *causa*, 940 *quod*, 993 *occupat*, 1008 *fili*, 1104 *cor*, 1114 *consilia*, 1117 *scias*, 1145 *Iuppiter*, 1169 *approbe*, 1183 *sororque*, 1304 *virum*, 1389 *prosit*, 1411 *amicis*, 1411 *adhuc*, 1412 *mortuorum*, 1412 *viva*, 1440 *amplius*, 1455 *vero*, 1484 *patri*, 1511 *vulnus*, 1518 *hei*, 1529 *impios*
- 'Komma' ergänzt: A2 *en*, A3, A3, A9 *Polynices*, 2 *lues*, 16, 32 *ut*, 38, 52 *caput*, 61, 66, 66, 75 *optime*, 77 *est*, 89 *sciscitetur*, 120, 121, 122, 123, 124 *-ne*, 138, 143, 145 *igitur*, 147 *surgite*, 152 *Apollo*, 159 *nunc*, 159 *Dei*, 175, 184 *iubeo*, 187, 192 *quispiam*, 194 *audite*, 204, 204, 211 *qui*, 211 *loquor*, 220, 221 *Apolline*, 224, 232, 242 *est*, 257, 258, 266 *proinde*, 279, 291, 298 *scies*, 301, 306, 331, 339, 345 *ut*, 355, 359, 359, 360, 360, 364, 364, 369, 369, 376, 385, 387 *coniunx*, 387 *dicas*, 393, 396, 398 *heu*, 399, 399, 406 *licebit*, 408 *magis*, 408 *tyrannus*, 410 *haec*, 411, 412, 413 *sermo*, 416, 417, 417, 418, 425, 425, 441, 449, 449, 457, 457, 469, 477, 479, 481 *eum*, 492, 496 *volet*, 498, 503 *Laii*, 504, 504, 504, 504, 505 *quidem*, 516 *modo*, 519 *hic*, 519 *amice*, 521, 521, 523, 523, 525 *dicit*, 530, 536, 540, 543 *uxor*, 545, 549, 559, 559, 563, 570, 572 *vel*, 577 *cur*, 577 *rogo*, 598 *qui*, 598 *petis*, 605 *siem*, 616 *paterque*, 630, 635 *ea*, 636 *prognatus*, 638, 648, 651, 651, 652, 656, 658, 662 *levamen*, 665, 666 *quaero*, 672, 672, 680 *prohibeas*, 680 *genitor*, 701, 708 *et*, 714 *virtus*, 714 *pater*, 721 *nulla*, 721 *genitor*, 736 *scio*, 743, 754 *agite*, 757, 770 *perge*, 773 *bellum*, 774, 777 *timeo*, 781 *dextera*, 783, 786 *vereor*, 787 *quae*, 788, 792, 796, 796, 803 *indolens*, 806, 813, 820, 820, 823 *erit*, 825 *mater*, 826, 826, 848, 848, 855, 856, 856, 859 *meminisse*, 904, 924, 925, 925, 926 *eas*, 928 *proin*, 930, 930, 937, 937, 940, 943 *quid*, 943 *urbs*, 943 *me*, 944, 947 *scio*, 950, 952, 954, 954, 970, 970, 982, 985, 985, 987 *mater*, 990, 994, 994, 994, 1002, 1002, 1006, 1006, 1008, 1008, 1008, 1010, 1011, 1011, 1036, 1038, 1039, 1040, 1048, 1049 *sepelias*, 1061 *quid*, 1070, 1071, 1072, 1073, 1074 *regiam*, 1075, 1075, 1075, 1083, 1086, 1086, 1086, 1090 *illo* (vgl. 1058), 1098 *hoc*, 1098 *quaeso*, 1101, 1102, 1108, 1123, 1126, 1127, 1130 *voles*, 1135 *ais*, 1146, 1210 *moriar*, 1210 *vetans*, 1232, 1248 *igitur*, 1267, 1273, 1273, 1278, 1289, 1305 *commode*, 1311, 1318, 1318, 1328, 1333 *me*, 1360, 1408 *quia*, 1424, 1424, 1431 *reducito*, 1441, 1442, 1446, 1446, 1449 *heu*, 1453 *vos*, 1456, 1467, 1467, 1469, 1474, 1474, 1477, 1489, 1489, 1493, 1493, 1514 *hinc*, 1517 *uxor*, 1519, 1526
- 'Komma' statt 'Punkt': 7, 159 *pepulistis*, 243, 246, 283, 741, 922 *via*, 1020, 1032, 1415
- 'Komma' statt 'Doppelpunkt': A11, 79, 213 *liberos*, 248, 307, 320, 552, 692, 717, 751, 755, 762 *cuncta*, 775, 827, 1017, 1042, 1059, 1069, 1098 *nemini*, 1147, 1249 *eiicito*, 1279, 1357 *opetat*, 1400, 1405, 1476
- 'Komma' statt 'Strichpunkt': 1182, 1303 *dico*
- 'Komma' statt 'Fragezeichen': 328 *meas*, 691 *fortuna*
- 'Komma' statt 'Klammer': 358 *quoque*, 358 *scias*, 565 *Apollo*, 565 *amici*, 1068, 1082, 1082, 1238, 1270 *hominibus*, 1270 *pater*, 1336, 1336, 1391, 1391
- 'Punkt' gestrichen: 97 *quam*, 422 *charissimum*, 520 *loqui*, 617 *scilicet*, 1322 *Deum*, 1324 *neutiquam*, 1521 *obtinet*
- 'Punkt' ergänzt: 441, 668, 958, 1047 *iuste*, 1132
- 'Punkt' statt 'Doppelpunkt': 14, 84, 305, 315, 556, 558, 674, 680, 682, 683, 693, 707, 714, 723, 739, 752, 765, 778, 831, 838, 843, 848, 888, 899, 935 *eo*, 960, 966, 977, 981, 983, 1164, 1238, 1279, 1336
- 'Punkt' statt 'Komma': 241, 354 *minime*, 491 *est*, 701, 926
- 'Punkt' statt 'Fragezeichen': 33
- 'Strichpunkt' ergänzt: 1009
- 'Strichpunkt' statt 'Punkt': A25, 143, 153, 164, 199, 293, 732, 736, 799, 849, 873, 898, 921, 974, 1046, 1052, 1170, 1175, 1218, 1273, 1340, 1394, 1503
- 'Strichpunkt' statt 'Doppelpunkt': A16, 10, 13, 48, 71, 82, 103, 122, 148, 225, 228, 236, 261, 308, 310, 332, 343, 420, 425, 483, 532, 553, 608, 631, 637, 644, 652, 677, 688, 706, 709, 752, 761, 771, 780, 789, 826, 829, 838, 847, 853, 863, 907, 953, 963, 978, 980, 982, 991, 1021, 1026, 1078, 1137, 1161, 1197, 1207, 1212, 1355, 1364, 1398, 1417, 1421, 1456, 1474 *visita*, 1483
- 'Strichpunkt' statt 'Komma': 1, 18, 160, 301, 359, 369, 374, 410, 525, 536, 555, 665, 784, 793, 937, 944, 987, 1088, 1099, 1118, 1165, 1267, 1344, 1446, 1474 *veni*, 1480
- 'Strichpunkt' statt 'Klammer': 1068
- 'Doppelpunkt' gestrichen: 62 *promptitudinem*, 599 *faciet*, 911 *Deos*, 1121 *voco*, 1332 *improbum*
- 'Doppelpunkt' ergänzt: 841
- 'Doppelpunkt' statt 'Punkt': 161, 242, 335, 1141
- 'Doppelpunkt' statt 'Komma': 11, 70, 247, 288, 788, 825
- 'Fragezeichen' ergänzt: 414, 690
- 'Fragezeichen' statt 'Punkt': 280, 330, 395, 399, 512, 1066, 1142, 1194, 1312, 1322, 1349

'Ausrufezeichen' ergänzt: 1072, 1500

'Ausrufezeichen' statt 'Punkt': 61, 391, 492, 533, 602, 1009, 1012, 1014, 1223, 1396, 1508,
1509, 1512, 1518

'Ausrufezeichen' statt 'Komma': 955

'Gedankenstriche' statt 'Klammern': 414, 498f., 1500

'Klammer' gestrichen vor: 1238 *idque*